

OSŁABIEĆ (41) *vb pf*

Wszystkie samogłoski jasne.

inf osłabiec (11). \diamond *fut* 3 *sg* osłabieje (4). \diamond 3 *pl* osłabieją (4). \diamond *praet* 1 *sg m* osłabiąłem (2). \diamond 2 *sg* -ś osłabiiał (1). \diamond 3 *sg m* osłabiiał (6). *f* osłabiała (2). *n* osłabiało (2). \diamond 3 *pl m pers* osłabiali (1). *subst* osłabiały (2). \diamond *plusq* 3 *sg m* był osłabiiał (1). \diamond 3 *pl m pers* byli osłabiali (1). \diamond *con* 3 *sg m* osłabiiałby (1). *f* by osłabiała (1). \diamond 3 *pl m pers* by osłabiali (1). \diamond *part praet act* osłabiąwszy (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w.

1. *Utracić siły, zesłabnąć; zwątleć; oblanguere Calep, Cn; debilitari Mącz; cessare Modrz; elanguescere, remitti Cn* (19) : Alexander [...] potwierdzał rycerze swoie/ áby w takowym boiowaniu nie osłabiáli [*ne in tali certamine deperirent*] *HistAl* M6; Pátrrze zálie ftárością gdy iuz ciáło mdleie/ Iuz też rozum z dużycą pewnie osłabyeie. *RejWiz* 119v; Ale gdy sie kto broni/ tego biy kto może/ A kiedyś iuz osłabiiał/ vciekay nieboże. *RejZwierz* 40v; *Mącz* 226a; *SienLek* 187; owi/ co sie miecą/ láią/ wyzywáią/ grożą/ przed bitwą/ póspolicie hnet zložą/ y osłabieią/ gdy ku rzeczy przydzie *Górndworz* K4; á w ktorým [*starym*] thák bárzo y krew oziębłá/ y wewnętrzne sklepy osłabiály/ iż dużá rospóstrzyć fwey władzey iuz nie może *Górndworz* L12v; iuz mdły iest/ iuz bárzo osłabiáło przyrodzenie iego/ iuz sie obronić nie może áni grzechowi/ áni czártowi [przeciwnikowi] fwemu *RejPos* 52v; *RejZwierc* 241; osłabiály ręce náłze [*remissae (marg) debilitatae (-) sunt manus nostrae*] *BudBib Ier* 6/24, *Ier* 49/24; gdzie taka chęć/ ábo nábywánia ábo okázowánia bogactw roście/ tám męstwo/ ćwiczenie rycerfkie osłabiec [*exercitationem militarem cessare*] [...] muśi. *ModrzBaz* 82v; *Calep* 713b; *PowodPr* 5.

osłabiec czym (1): Aczci on był walecznym/ iák ieden Hánnibał/ A męstwem ni czułością nigdy nie osłabiiał. *MycPrz* I C4.

osłabiec w czym (1): Ale go łtrofuie/ że osłabiiał w miłości. *WujNT Apoc* 2 *arg.*

Zwroty: »osłabiec na duszy« (1): ábyście nie vřtawáli/ osłabiawłzy ná dużách wálznych [*animis vestris deficientes*], *WujNT Hebr* 12/3.

»w mocy osłabiec« (1): á kiedy iuz z Chryłtušem być [*apostowie i męczennicy*] poczęli/ w mocy osłabieią? *LatHar* 330.

Szereg: »zdrobniec i osłabiec« (1): ktore [*chrześcijaństwo*] tak bárzo zdrobniáło/ y osłabiáło/ y w tym lię kroleństwie ná pułnocy kończy. *SkarKazSej* 663b.

2. *Utracić pewność: desistere Mącz* (3) :

osłabiec na czym (1): *Desistere sententia et a sententia* [...], Popuścić precz swego mniemánia/ osłabiec ná swym mniemánium. *Mącz* 396d.

osłabiec w czym (2): Ale wždy nie małz dla tego w myśli twey osłabiec/ nie małz wątpić áni rospaczác. *KarnNap* D2v; Czekáiąc twey pomocy/ w mey teskliwey [prawie/ Osłabiąłem w nádziei/ y fna zwątpił prawie. *GrabowSet* F.

3. *Zaniedbać się, opuścić się* (5) : Lecż to [*małżeństwo księży*] nie iest wedle kanonu (to iest/ práwnie) ále wedle myśli ludzkich/ ktorzy zá czáfem osłabiali *SkarŻyw* 456.

osłabiec w czym (4): ktorzy iżz byli w zakonney powinności osłabiali/ vpominał ich częłto/ y reguły im vkázował: áby powołánia swego pilnowáli *SkarŻyw* 570, 285; Y nie osłabiiał [*Abraham*] w

wierze [*non inflrmatus est fide*] *WujNT Rom 4/19*; Nie day Boże oślábieć w nabożeńtwie/ y miłości ku vmárłym *SkarKaz 383a*.

4. *Stracić na sile, na znaczeniu (6)* : Abowiem iefli tego nie będzie vznánia nálzego s pokornemi prósbámi nálzemi/ pewnie by namoźnieifze były mocy nálze/ zówždy nędznie oślábieć mułzą/ á zówždy vłtrálfzone będą *RejZwierc 264v, 256*; ták gdy zwierzchne Ceremonie y obrządki (ktore są iáko kazánia y wyznánia) vltáną/ oślábieie pętko wiárá nálzá. *SkarŻyw 114; KochWr 30*; A zwłáfczázá iż powážność y moc y wládzá krolewłkiego máieftatu oślábiálá/ fáłfzywym y nierośtropnym wolności fzkodliwej rozłzerzánim/ ściśniona y fkrócona. *SkarKazSej 659b*.

Szereg: »zelżyć się i osłabiec» (1): iż kázde práwo by było namocnieyfze iáko będzie ná fźrot pułfczono/ á powážną rośtropnością nie będzie opátrowano/ kázde fie zelżyć muśi y bárzo oślábieć muśi. *RejZwierc 36*.

5. *Zginąć, zaniknąć, zmaleć (8)* : *RejWiz 4*; Carz gdy chciał do Węgier iść/ Iż lod iuz był oślábiál/ nieśmiał fie nań ważyć. *RejZwierc 37*; iáko gniew pomaga bárzo ku męśtwu: nienawiść zálfié á niechęć do złych ludzi/ fpráwiedliwóści oślábieć nie dopułfczáz *GórnDworz Ff7v*; Nieiza iedno muśifz do tego Doktorá/ przed ktorim mułzą oślábieć zówždy ty chytre figle á ty zaráfki á wymyłły iego [*czarta*]. *RejPos 205*; Bo iefli gi [*skarb*] tu ná ziemi záložymy/ iuz nie może być poboźny iuz tám ten ná górze zniśfczyć muśi. Iefli gi też ná gorze záložyc chcemy/ iuz ten ziemłki ná ziemi oślábieć muśi. *RejZwierc 48v; GrabowSet K4v*.

a. *Ulec zniszczeniu (2)* : Iuz włáfnego rozłádku rozum mieć nie może/ Gdyś fkáził inftrumentá vbogi nieboże. Gdy klefzcze oślábyeią muśi kowal zmylić *RejWiz 119v*; Iuz wiefzáz klucź ná fzyi/ maczáz kraty by nie oślábiálá/ pociągáz kłotki. *RejPos 138v*.

Synonimy: 1. *zdrobniec, zwątleć*; 5. *zginąć, zmaleć, zniknąć*.

Formacje współrdzenne cf SŁABIEĆ.

Cf OSŁABIAŁY